

Sanacja i upadłość przedsiębiorców

Procesowe skutki ogłoszenia upadłości

Charakter prawny masy upadłości

W skład masy upadłości wchodzi wszystko co ma charakter majątkowy i może być użyte do zaspokojenia roszczeń wierzycieli. Obejmuje zatem ona: **nieruchomości, ruchomości, wierzytelności i prawa majątkowe**. Prawa majątkowe obejmują w szczególności: udziały w spółkach z o.o., akcje w spółkach akcyjnych, udziały i wkłady w spółdzielniach i innych podmiotach (na temat uprawnienia syndyka do ich wykonywania zob. art. 186). Masa upadłości obejmuje również prawa niezbywalne, o ile tylko może z nich płynąć korzyść majątkowa (np. użytkowanie).

4

Nie wchodzi w skład masy upadłości prawa osobiste upadłego, tj.: **służebność osobista, prawo do nazwiska użytego w firmie (zob. art. 317 PrUp), prawo do zadośćuczynienia za szkody na osobie, uszkodzenie ciała, pozbawienie wolności oraz prawa do dóbr osobistych**. W każdym jednak wypadku, gdyby z naruszenia wyżej wskazanych praw upadły pozyskał jakiegokolwiek kwoty tytułem zadośćuczynienia, wejdą one w skład masy upadłości jako **majątek nabyty w toku postępowania**. W zakresie prawa do dóbr osobistych tak samo również *S. Gurgul*: "gdyby jednak upadły uzyskał zadośćuczynienie pieniężne przewidziane w art. 448 KC za naruszenie praw osobistych (nazwiska, firmy, praw autorskich itp.), suma stąd uzyskana weszłaby do masy upadłości jako majątek nabyty w toku postępowania upadłościowego" (*S. Gurgul*, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, 2016, komentarz do art. 62 PrUp, Nb 1, Legalis) (*P. Zimmerman (w:) Art. 62 Prawo upadłościowe Zimmerman 2018, wyd. 5*).

Charakter prawny masy upadłości

Art. 491(13) Prawa upadłościowego

1. Jeżeli w skład masy upadłości wchodzi lokal mieszkalny albo dom jednorodzinny, w którym zamieszkuje upadły, a konieczne jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, z sumy uzyskanej z jego sprzedaży wydziela się upadłemu kwotę odpowiadającą przeciętnemu czynszowi najmu lokalu mieszkalnego w tej samej lub sąsiedniej miejscowości za okres od dwunastu do dwudziestu czterech miesięcy.
2. Kwotę, o której mowa w ust. 1, na wniosek upadłego, określa sędzia-komisarz, biorąc pod uwagę potrzeby mieszkaniowe upadłego, w tym liczbę osób pozostających na jego utrzymaniu, zdolności zarobkowe upadłego, sumę uzyskaną ze sprzedaży lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego oraz opinię syndyka. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.
3. Jeżeli fundusze masy upadłości na to pozwalają, a opuszczony przez upadłego lokal mieszkalny albo dom jednorodzinny nie został jeszcze zbyty, sędzia-komisarz może przyznać upadłemu zaliczkę na poczet kwoty, o której mowa w ust. 1.
4. W przypadku postępowania wszczętego na wniosek wierzyciela przepisów ust. 1-3 nie stosuje się, jeżeli dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.

Charakter prawny masy upadłości

Wyrok

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 14 października 2016 r.

I CSK 714/15

Upadły zachowuje legitymację jedynie w sprawach, które nie dotyczą masy upadłości. Zalicza się do nich roszczenia majątkowe odnoszące się do mienia niewchodzącego do masy upadłości, roszczenia, które ze względu na swój charakter nie podlegają zaspokojeniu z masy (np. o zaniechanie wynikające z praw bezwzględnych), roszczenia dotyczące praw niezbywalnych (np. służebności osobiste, prawo dożywocia), roszczenia dotyczące majątkowych praw podmiotowych związanych ściśle z osobą dłużnika (np. prawo do firmy, w której mieści się nazwisko upadłego, autorskie prawa osobiste). Upadły zachowuje legitymację również w postępowaniach, w których poszukuje ochrony swoich praw niemajątkowych, także związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. **Natomiast w przypadku gdyby upadły za naruszenie dóbr osobistych (nazwiska, firmy, praw autorskich) uzyskał zadośćuczynienie na podstawie art. 448 KC, kwota pozyskana z tego tytułu weszłaby do masy upadłości stanowiąc majątek nabyty w toku postępowania upadłościowego, który może służyć do zaspokojenia wierzycieli.**

Postępowanie dotyczące masy upadłości

Uchwała

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 10 lutego 2006 r.

III CZP 2/06

Jeżeli w toku postępowania w sprawie o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną nastąpi ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku strony pozwanej, postępowanie podlega zawieszeniu na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 KPC, gdy przedmiot korzyści majątkowej uzyskanej przez upadłego w wyniku kwestionowanej czynności wchodzi w skład masy upadłości.

Postępowanie dotyczące masy upadłości

Art. 144 Prawa upadłościowego

1. Po ogłoszeniu upadłości postępowania sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez syndyka albo przeciwko niemu.
2. Postępowania, o których mowa w ust. 1, syndyk prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym.
3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do postępowań w sprawach o należne od upadłego alimenty oraz renty z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo utratę żywiciela oraz z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę.

Postępowanie dotyczące masy upadłości

Art. 28 Kodeksu postępowania administracyjnego Stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek.

Art. 32 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi W postępowaniu w sprawie sądownoadministracyjnej stronami są skarżący oraz organ, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi.

Art. 33 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

§ 1. Osoba, która brała udział w postępowaniu administracyjnym, a nie wniosła skargi, jeżeli wynik postępowania sądowego dotyczy jej interesu prawnego, jest uczestnikiem tego postępowania na prawach strony.

§ 1a. Jeżeli przepis szczególny przewiduje, że strony postępowania przed organem administracji publicznej są zawiadamiane o aktach lub innych czynnościach tego organu przez obwieszczenie lub w inny sposób publicznego ogłaszania, osoba, która brała udział w postępowaniu nie wniosła skargi, a wynik postępowania sądowego dotyczy jej interesu prawnego, jest uczestnikiem tego postępowania na prawach strony, jeżeli przed rozpoczęciem rozprawy złoży wniosek o przystąpienie do postępowania.

§ 1b. Jeżeli wynik postępowania sądowego nie dotyczy interesu prawnego osób, o których mowa w § 1 i 1a, a żądają one dopuszczenia do udziału w postępowaniu, sąd wydaje na posiedzeniu niejawnym postanowienie o odmowie dopuszczenia do udziału w sprawie. Na postanowienie przysługuje zażalenie.

Źródła legitymacji procesowej syndyka

Art. 75 Prawa upadłościowego

1. Z dniem ogłoszenia upadłości upadły **traci prawo zarządu oraz możliwość korzystania z mienia wchodzącego do masy upadłości i rozporządzania nim.**
2. Sędzia-komisarz określa zakres i czas korzystania przez upadłego lub osoby mu bliskie, którzy w dacie ogłoszenia upadłości zamieszkiwali w mieszkaniu znajdującym się w lokalu lub w budynku wchodzącym do masy upadłości, z tego mieszkania.
- 3.(*uchylony*)

Art. 173 Prawa upadłościowego

Syndyk niezwłocznie obejmuje majątek upadłego, zarządza nim, zabezpiecza go przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zabraniem go przez osoby postronne oraz przystępuje do jego likwidacji.

Legitymacja procesowa syndyka

Wyrok

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 14 października 2016 r.

I CSK 714/15

1. Upadły, jako strona w znaczeniu materialnym, będąc podmiotem stosunku prawnego na tle, którego wyniknął spór, **pozbawiony jest legitymacji formalnej do występowania w tych postępowaniach, a podstawienie syndyka w miejsce upadłego ma bezwzględny charakter.**
2. Postępowania dotyczą masy upadłości niezależnie czy upadły występuje w roli powoda czy pozwanego, czy chodzi o pozycje czynne czy biernie masy upadłości, o zasądzenie świadczenia czy też o ustalenie i ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa, jeżeli tylko wynik takiego postępowania mógłby mieć wpływ na stan masy upadłości i możliwość zaspokojenia się z niej wierzycieli. Zakres składników tworzących masę upadłości ogranicza cel postępowania upadłościowego, który ma służyć spieniężeniu aktywów upadłego i podziału funduszków masy upadłości pomiędzy wierzycieli.

Legitymacja procesowa syndyka

Postępowania syndyk prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym. W wyr. SN z 7.10.2004 r. (IV CK 86/04, Legalis) podniesiono, że: "w sprawie, w której syndyk działa na rzecz upadłego (...), świadczenie dochodzone przez syndyka lub przeciwko syndykowi podlega zasądzeniu na rzecz upadłego lub od upadłego". W wyr. WSA w Krakowie z 6.6.2013 r. (I SA/Kr 1878/11, Legalis) wyjaśniono, że: "stwierdzenie ustawodawcy, że syndyk jest stroną w postępowaniach dotyczących masy upadłości oznacza, iż przysługuje mu legitymacja do występowania w tych postępowaniach. Jest to jednak strona w znaczeniu wyłącznie formalnym. **Syndyk działa bowiem w imieniu własnym. Jednakże w znaczeniu materialnym stroną pozostaje nadal upadły, który jest podmiotem stosunku prawnego, którego postępowanie dotyczy. Sam upadły nie posiada jednak legitymacji procesowej (formalnej), nie może więc działać osobiście i syndyk działa za niego** (R. Adamus (w:) Art. 144 Prawo upadłościowe Adamus 2019, wyd. 2).

Oznaczenie syndyka w procesie

Sentencja wyroku składa się z części wstępnej (komparycja) oraz samego rozstrzygnięcia (tenor).

Na wstępie wyroku zamieszcza się wyrazy: "W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej" poprzedzone wizerunkiem godła (§ 87 ust. 1 RegSądR).

Komparycja wyroku obejmuje oznaczenie sądu, który wydaje wyrok, imiona i nazwiska sędziów składu orzekającego, imię i nazwisko protokolanta oraz imiona i nazwiska lub nazwy stron. W wyroku nie oznacza się przedstawicieli ani pełnomocników stron (post. SN z 12.12.1995 r., II CRN 184/95, Prok. i Pr. – wkł. 1996, Nr 4, s. 33). Jeżeli jednak stroną jest Skarb Państwa w wyroku powinien zostać oznaczony organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie (art. 67 § 2 KPC).

Tenor wyroku obejmuje rozstrzygnięcie sądu o żądaniach zgłoszonych przez strony, w tym również w zakresie kosztów postępowania i rygoru natychmiastowej wykonalności. Rozstrzygnięcie sprawy zawarte w sentencji wyroku powinno stanowić całościową, integralną w treści i jasną w formie wypowiedź, określającą, w jakim zakresie zgłoszone żądania zostały uwzględnione, a w jakim nie. Niedopuszczalne jest przy tym odsyłanie w sentencji do innych pism (wyr. SN z 29.2.2008 r., V CSK 457/07, Legalis; post. SN z 19.1.1968 r., III CRN 420/67, Legalis). (E. Marszałkowska-Krześ (w:) Art. 325 KPC red. Marszałkowska-Krześ 2019, wyd. 24).

Oznaczenie syndyka w procesie

Wyrok

Sądu Najwyższego

z dnia 7 października 2004 r.

IV CK 86/04

W sprawie, w której syndyk działa na rzecz upadłego (art. 60 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe, tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm., art. 144 § 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz. U. Nr 60, poz. 535), świadczenie dochodzone przez syndyka lub przeciwko syndykowi podlega zasądzeniu na rzecz upadłego lub od upadłego.

Oznaczenie syndyka w procesie

Pogląd Sądu Najwyższego oraz Sądu Apelacyjnego w Poznaniu jest słuszny i aktualny również w odniesieniu do zarządcy wyznaczonego w postępowaniu sanacyjnym i znajduje uzasadnienie w konstrukcji pozycji prawnej zarządcy, która określa zarządcę jako podmiot działający w imieniu własnym, ale na rzecz dłużnika. Pogląd ten rozwiązuje też wiele problemów praktycznych, m.in. jednoznacznie wyłącza możliwości kierowania egzekucji do majątku zarządcy. W konsekwencji, w pismach procesowych i w orzeczeniach należy oznaczać zarówno stronę postępowania w znaczeniu materialnym (w tenorze orzeczenia), jak i stronę postępowania w znaczeniu formalnym (w rubrum). Oznacza to, że jako stronę formalną należy oznaczyć zarządcę, ale jako stronę materialną, czyli podmiot, od którego ma być zasądzone roszczenie lub na rzecz którego ma być zasądzone roszczenie, należy oznaczyć dłużnika z uwzględnieniem regulacji art. 66 ust. 2 p.r., zgodnie z którym po wydaniu przez sąd postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego przedsiębiorca występuje w obrocie pod dotychczasową firmą z dodaniem oznaczenia „w restrukturyzacji” (*A. Hrycaj (w:) Filipiak Patryk (red.), Hrycaj Anna (red.), Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*).

Pełnomocnictwo i prokura w postępowaniu upadłościowym

Art. 109(7) Kodeksu cywilnego

§ 1. Prokura może być w każdym czasie odwołana.

§ 2. Prokura wygasa wskutek wykreślenia przedsiębiorcy z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, a także ogłoszenia upadłości, otwarcia likwidacji oraz przekształcenia przedsiębiorcy.

§ 3. Prokura wygasa ze śmiercią prokurenta.

§ 31. Prokura wygasa wskutek ustanowienia kuratora na podstawie art. 42 § 1. W okresie kurateli prokura nie może być ustanowiona.

§ 4. Utrata przez przedsiębiorcę zdolności do czynności prawnych nie powoduje wygaśnięcia prokury.

Art. 293 Prawa restrukturyzacyjnego

Otwarcie postępowania sanacyjnego powoduje wygaśnięcie prokury oraz innych pełnomocnictw udzielonych przez dłużnika. Zarządca może w toku postępowania sanacyjnego udzielać pełnomocnictw, w tym prokury.

Pełnomocnictwo i prokura w postępowaniu upadłościowym

Art. 161 Prawa upadłościowego

1. Syndyk może udzielać pełnomocnictw **do dokonywania czynności prawnych**. Może też udzielać pełnomocnictw **procesowych** w postępowaniach sądowych, administracyjnych, sądowoadministracyjnych i przed sądami polubownymi.
2. Za szkodę wyrządzoną przez pełnomocników syndyk odpowiada jak za działanie własne.

Art. 96 Kodeksu postępowania cywilnego W razie śmierci strony albo utraty przez nią zdolności sądowej pełnomocnictwo wygasa. Jednakże pełnomocnik procesowy działa aż do czasu zawieszenia postępowania.

Art. 43 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi W razie śmierci strony albo utraty przez nią zdolności sądowej pełnomocnictwo wygasa. Jednakże pełnomocnik procesowy działa aż do czasu zawieszenia postępowania.

Pełnomocnictwo i prokura w postępowaniu upadłościowym

Uchwała

Sądu Najwyższego

z dnia 21 lipca 2006 r.

III CZP 45/06

Z chwilą ogłoszenia upadłości prokura wygasa, **a nowa nie może być ustanowiona** (art. 1097 § 2 k.c.).

Pełnomocnictwo i prokura w postępowaniu upadłościowym

Należy stanowczo opowiedzieć się przeciwko stanowisku, że przepis ust. 1 może stanowić samodzielną podstawę nie tylko do udzielania pełnomocnictw w nim wymienionych, lecz także do udzielenia prokury w rozumieniu art. 1091 KC (tak Z. Miczek, M. Załucki, Niektóre zagadnienia prokury na tle nowego prawa upadłościowego i naprawczego, PPH 2004, Nr 7). Przeciwno tej wykładni przemawia – intuicyjnie – już sama różnica nazw pełnomocnictw, przede wszystkim jednak okoliczność, że prokura, której zakres wyznacza **wiążąco** sama ustawa, nie zaś wola mocodawcy, jest źródłem nieporównanie szerszych uprawnień niż dokonywanie poszczególnych czynności prawnych lub prowadzenie postępowań sądowych lub administracyjnych. Możliwość udzielenia prokury syndyk nie ma, dlatego że jest zobowiązany do samodzielnego prowadzenia przedsiębiorstwa, przy ewentualnej pomocy innych organów postępowania upadłościowego (zob. art. 159 ust. 1 i 2 PrUp) oraz pełnomocników, o których mowa w komentowanym przepisie. Godzi się tu jeszcze zauważyć, że prokura "obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z **prowadzeniem przedsiębiorstwa**", w przypadku zaś upadłości, obejmującej wszak z definicji likwidację masy upadłości, przedsiębiorstwo zasadniczo nie powinno być prowadzone, a w każdym razie powinno jak najszybciej ulec likwidacji (S. Gurgul (w:) Art. 161 Prawo upadłościowe Gurgul 2018, wyd. 11)

Postępowanie cywilne

Art. 174 Kodeksu postępowania cywilnego

§ 1. Sąd zawiesza postępowanie z urzędu:

- 1) w razie śmierci strony lub jej przedstawiciela ustawowego, utraty przez nich zdolności procesowej, utraty przez stronę zdolności sądowej lub utraty przez przedstawiciela ustawowego charakteru takiego przedstawiciela;
- 2) jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej stroną zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie, chyba że ustanowiono kuratora na podstawie art. 69 § 1 lub art. 42 § 1 Kodeksu cywilnego;
- 3) jeżeli strona lub jej przedstawiciel ustawy znajduje się w miejscowości pozbawionej wskutek nadzwyczajnych wydarzeń komunikacji z siedzibą sądu;
- 4) **jeżeli postępowanie dotyczy masy upadłości, masy układowej lub masy sanacyjnej i ogłoszono upadłość lub wszczęto wtórne postępowanie upadłościowe albo ustanowiono zarządcę w postępowaniu restrukturyzacyjnym (...);**

§ 2. W przypadkach wymienionych w § 1 pkt 1, 4 i 6 zawieszenie ma skutek od chwili zdarzeń, które je spowodowały.

Zawieszając postępowanie, **sąd z urzędu uchyła orzeczenia wydane po nastąpieniu tych zdarzeń, chyba że nastąpiły one po zamknięciu rozprawy.**

§ 3. W przypadkach, o których mowa w § 1 pkt 4 i 5, sąd wezwie syndyka, zarządcę przymusowego, zarządcę tymczasowego albo zarządcę do udziału w sprawie. (...)

Postępowanie cywilne

Art. 65 Prawa upadłościowego i naprawczego

- 1. Jeżeli syndyk masy upadłości, nadzorca sądowy albo zarządca odmówił wstąpienia do postępowania sądowego lub administracyjnego dotyczącego mienia upadłego lub gdy wystąpił z tego postępowania, domniemywa się, że mienie objęte postępowaniem nie wchodzi do masy upadłości.*
- 2. Po zakończeniu postępowania, o którym mowa w ust. 1, sędzia-komisarz może polecić syndykowi, nadzorcy sądowemu albo zarządcy włączenie do masy upadłości mienia zasądzonego upadłemu w tym postępowaniu.*

Postępowanie cywilne

Art. 145 Prawa upadłościowego

1. Postępowanie sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu przed dniem ogłoszenia upadłości o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, może być podjęte przeciwko syndykowi tylko w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta po wyczerpaniu trybu określonego ustawą nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności.

Postępowanie cywilne

Art. 180 Kodeksu postępowania cywilnego

§ 1. Sąd postanowi podjąć postępowanie z urzędu, gdy ustanie przyczyna zawieszenia, w szczególności:

(...)

5) w przypadku:

- a)** ustanowienia zarządcy przymusowego w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości - z chwilą ustalenia osoby pełniącej funkcję zarządcy przymusowego,
- b)** ogłoszenia upadłości strony lub wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego, **z wyjątkiem określonym w art. 145 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe** (Dz.U. z 2017 r. poz. 2344 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 398 i 685) - **z chwilą ustalenia osoby pełniącej funkcję syndyka,**
- c)** ustanowienia zarządcy tymczasowego w postępowaniu o otwarcie postępowania sanacyjnego - z chwilą ustalenia osoby pełniącej funkcję zarządcy tymczasowego,
- d)** ustanowienia zarządcy w postępowaniu restrukturyzacyjnym - z chwilą ustalenia osoby pełniącej funkcję zarządcy;

Postępowanie arbitrażowe

Art. 147 Prawa upadłościowego

Do postępowań przed sądami polubownymi przepisy art. 174 § 1 pkt 4 i 5 oraz art. 180 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego, a także art. 144 i art. 145 stosuje się odpowiednio.

Art. 1157 Kodeksu postępowania cywilnego Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, strony mogą poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego spory o prawa majątkowe lub spory o prawa niemajątkowe - mogące być przedmiotem ugody sądowej, z wyjątkiem spraw o alimenty.

Postępowanie administracyjne

Art. 30 Kodeksu postępowania administracyjnego

§ 1. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych stron ocenia się według przepisów prawa cywilnego, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 2. Osoby fizyczne nieposiadające zdolności do czynności prawnych działają przez swych ustawowych przedstawicieli.

§ 3. Strony niebędące osobami fizycznymi działają przez swych ustawowych lub statutowych przedstawicieli.

§ 4. W sprawach dotyczących praw zbywalnych lub dziedzicznych w razie zbycia prawa lub śmierci strony w toku postępowania na miejsce dotychczasowej strony wstępują jej następcy prawni. (...)

Art. 97 Kodeksu postępowania administracyjnego

§ 1. Organ administracji publicznej zawiesza postępowanie (...):

3) w razie utraty przez stronę lub przez jej ustawowego przedstawiciela zdolności do czynności prawnych (...);

4) gdy rozpatrzenie sprawy i wydanie decyzji zależy od uprzedniego rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez inny organ lub sąd;

§ 2. Gdy ustąpią przyczyny uzasadniające zawieszenie postępowania, o których mowa w § 1 pkt 1-4, organ administracji publicznej podejmie postępowanie z urzędu lub na żądanie strony.

§ 3. Organ administracji publicznej podejmie postępowanie, o którym mowa w § 1 pkt 5, na wniosek Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Postępowanie sądowoadministracyjne

Art. 124 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

§ 1. Sąd zawiesza postępowanie z urzędu:

- 1)** w razie śmierci strony lub jej przedstawiciela ustawowego, utraty przez nich zdolności procesowej, utraty przez stronę zdolności sądowej lub utraty przez przedstawiciela ustawowego charakteru takiego przedstawiciela, z zastrzeżeniem § 3;
- 2)** jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej stroną zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie;
- 3)** jeżeli strona lub jej przedstawiciel ustawy znajduje się w miejscowości pozbawionej wskutek nadzwyczajnych wydarzeń komunikacji z siedzibą sądu;
- 4) jeżeli w stosunku do strony zostało wszczęte postępowanie upadłościowe, a sprawa dotyczy przedmiotu wchodzącego w skład masy upadłości (...);**

Dopuszczalność wszczynania postępowań

Nie jest dopuszczalne wszczynanie przez wierzyciela przeciwko upadłemu lub syndykowi postępowań dotyczących masy upadłości o wierzytelności podlegające procedurze zgłoszenia i uznania w postępowaniu upadłościowym, które powstały przed dniem ogłoszenia upadłości. Uzasadnienie tego stanowiska jest w doktrynie zróżnicowane. W piśmiennictwie wyodrębniono dziewięć koncepcji usprawiedliwiających niedopuszczalność wszczynania takich cywilnych postępowań sądowych. Należą do nich:

- 1) koncepcja odrzucenia pozwu z powodu niedopuszczalności drogi procesu cywilnego,
- 2) koncepcja odrzucenia pozwu z powodu przejściowej niedopuszczalności drogi sądowej,
- 3) koncepcja odrzucenia pozwu z powodu powagi rzeczy osądzonej,
- 4) koncepcja odrzucenia pozwu z powodu istnienia sprawy w toku
- 5) koncepcja odrzucenia pozwu z powodu braku zdolności procesowej upadłego,
- 6) koncepcja odrzucenia pozwu z powodu braku legitymacji formalnej upadłego,
- 7) koncepcja oddalenia powództwa z powodu braku legitymacji procesowej upadłego,
- 8) koncepcja zrzeczenia się przez wierzyciela prawa do zaspokojenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym,
- 9) koncepcja przekazania pozwu sędziemu-komisarzowi jako zgłoszenie wierzytelności (*P. Feliga (w:) Prawo upadłościowe, Art. 144 SPH T. 6 red. Hrycaj 2016, wyd. 1)*

Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające

Art. 146 Prawa upadłościowego

1. Postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, wszczęte przed dniem ogłoszenia upadłości, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości. Postępowanie to umarza się z mocy prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego nie stoi na przeszkodzie przysądzeniu własności nieruchomości, jeżeli przybicia prawomocnie udzielono przed ogłoszeniem upadłości, a nabywca egzekucyjny wpłaci w terminie cenę nabycia.

2. Sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym, a jeszcze niewydane, przelewa się do masy upadłości po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

2a. Sumy uzyskane ze sprzedaży w postępowaniu egzekucyjnym składników majątkowych obciążonych rzeczowo traktuje się w postępowaniu upadłościowym jak sumy uzyskane z likwidacji obciążonych rzeczowo składników masy upadłości.

3. Po dniu ogłoszenia upadłości niedopuszczalne jest skierowanie egzekucji do majątku wchodzącego w skład masy upadłości oraz wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu lub zarządzenia zabezpieczenia na majątku upadłego, z wyjątkiem zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych oraz roszczeń o rentę z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci oraz o zamianę uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę.

4. (uchylony)

Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego oznacza, iż organ egzekucyjny sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu przekazuje z urzędu do masy upadłości. Przekazanie dotyczy całych sum uzyskanych bez prawa dokonywania przez organ egzekucyjny jakichkolwiek potrąceń. W szczególności naganna i bezprawna jest praktyka stosowana przez komorników, którzy mimo zawieszenia postępowania z mocy prawa wydają postanowienie o ustaleniu własnego wynagrodzenia i potrącają je z wyegzekwowanej lub zabezpieczonej kwoty, a dopiero pozostałość przekazują do masy upadłości. Jest to sprzeczne z wyraźnym brzmieniem ustawy, która nakazuje przekazanie "sum uzyskanych" bez prawa ich pomniejszenia w jakikolwiek sposób, a ponadto z samą istotą zawieszenia, które powoduje niemożność dokonywania czynności w toku postępowania, w tym ustalenia wynagrodzenia. Zasadę niemożności prowadzenia postępowań egzekucyjnych, w tym pobierania kosztów po dniu ogłoszenia upadłości, dla postępowania administracyjnego potwierdza orzecznictwo, m.in. w takich orzeczeniach: "Prowadzenie przez naczelnika urzędu skarbowego egzekucji po dniu ogłoszenia upadłości wobec treści art. 146 ustawy z dnia 28 lutego 2004 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.) w zw. z art. 64c § 3 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 110, poz. 968 ze zm.) jest niezgodne z prawem, w związku z czym wyegzekwowane po tym dniu należności z tytułu kosztów egzekucyjnych powinny zostać przelane do masy upadłości" (zob. wyr. WSA w Gdańsku z 3.4.2012 r., I SA/Gd 168/12, Legalis (*P.Zimmerman (w:) Art. 146 Prawo upadłościowe Zimmerman 2018, wyd. 5*)).

Literatura

- System prawa handlowego, tom 6, Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, 2016.
- P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 5, Warszawa 2018
- S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 11,
- R. Adamus Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2019,
- Filipiak Patryk (red.), Hrycaj Anna (red.), Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz),
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ.

Kolokwium zakres

Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe

- art. 144-147a, 161.

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego

- Art. 174, 180.